

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

634.957

Hely

Idő

1927

Személy

Szerző: Magyar Elek

Cím: Meghalt a Normafa

Forrás: Pesti Napló

Bp
(Hely)1927. 7. 31.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (C)

Meghalt a Normafa

Vasárnap — 1927 június 19-én — délután egy fiatalember neki-támaszkodott a Normafának, mire a teljesen korhadt, csonka fatörzs megbillent és kidőlt. Bevitték egy közeli vendéglőbe, hogy ott várja be további sorsát.

»Hic mortui vivunt, et muti loquuntur« hirdette hajdan az emléktábla, mit Sigray Pál, a budai hegyvidék lelkes apostola szögeztetett a Normafára. »Itt felelednek a halottak és megszólalnak a némák« — fordítottuk magyarra a felírást latin tudományunkra büszkén, ha május elsején majális tartotunk a Svábhegyen és a Jánoshegy felé vezető hegygerincen megletelepedtünk a magányosan álló hatalmas öreg fa tövében.

Vén koldus síró taliánverklíjén elnyikorogta a »Casta Diva«-áriát Bellini »Norma«-jából, — valamikor, még az 50 es évek elején, Schodelné, a világhíres operaénekesnő tüneményes hangja szállott tova bérceken és völgyeken át a természet e csodás színpadáról. Normanapokon: a katolikus egyház nagy ünnepein, amikor nem volt előadás a pesti Nemzeti Kószínházban, ide jártak üldülni a teátrista urak és asszonyságok a drámai és operai szakról egyaránt.

Szigeti Józsi bácsi, akkor még fürge fiatalember, volt a rendező, ő szervezte a kiránduló csapatot, buzdította a lustákat, kicsinyhitűeket, kik visszariadtak a meredek, kőgörgeteges út láttára s már ott, ahol 1860 óta a Déli Vaspálya »indóháza« áll, szívesebben fordultak volna be egy kis jó budai borra valamelyik közeli kocsmába. A »Fogase« még nem pöfékelt, nem szuszogott, nem rontotta kénköves füstjével a levegőt a végtelenbe terjedő svábhegyi

szőlők között, a vizet egy-két jámbor, szürke csacsi hordta széjjel az oldalára akasztott puttonyokban a Nádor meg a Béla király kútjából. A bort és elemőzsiát maguk cipelték a gyalogszerrel járó kirándulók, nagyritkán akadt valami kopott féderes kocsis, a kényes asszony nép számára. Zsörtölődtek, bosszankodtak Tháliának a kávéházi élethez szokott papjál, de felderült kedvük, amint odafönn voltak Szent Anna kis kápolnája közelében, a Hármas-kút-tető szomszédságában. Pompás, terebélyes bükkfa állott a Zugligetre néző meredek szélén, a tisztáson, egymagában, olyan volt az alakja, mint a »Norma«-opera híres diszletfájé. Hívogató az árnyéka és a kilátás, ami az árnyékában megpihenők szeme elé nyílt, igazán elragadó. A Tündérhegy, a Remeteszikla, a Csillaghegy, a Disznófő tája, a Laszlovszky dombnak is nevezett Hunyadi-órom, a Zugliget rejtett szépségei, a távoli város házai megkapó panorámába olvadtak össze. Józsi bácsi egy csapásra ünnepelt férfú lett, vállukra kapták a színész urak, a becézett Schodelné hirtelen öletől megkapva élénkelte a »Norma« nagy áriáját s innen kezdve Normafa volt a neve a gyönyörű, terebélyes bükkfának, amely büszkén emelkedett az egész vidék fölött, s amelyről azt is mesélgették, hogy valamikor Mátyás király ápolgatta a csemetéjét.

Ez a rövidre fogott legendája a Normafának, Jókai is, mások is megénekelték. Ágai Adolf egy komorabb történet emléket fűzi hozzá. Remellay Gusztáv, érzékeny biedermeier-novellák írója nemzetőrkapitány volt 49-ben s erre cirkált legényeivel Budavár ostromának idején. Görgei, a fővezér — a homlokzatába illesztett nagy óráról — ma Óra-villá-

nak nevezett svábhegyi oszlopsoros, klasszietzáló Heidrich-nyaralóban tartotta főhadiszállását. Nagy Sándor generális odalenn tanyázott Budakeszin egy kis házban, a templommal szemközt. Vigyázni kellett a spionokra, nem csoda, ha Bemellay kapitány úrnak gyanús volt mindenki, aki idegen előbe került. Egyik napon szegény vándorlegényt fogtak el emberei s batyújában össze-vissza esomózott szifdarabokat találtak. A rejtelmes lelet elegendő volt arra, hogy a gyanakvó Bemellay kémét lásson a jövővényben és se szó, se beszéd, felhúzatta a legközelebbi fára, és pedig nem volt más, mint a későbbi Normafa. Gyorsan jelentést is írt az esetről, tudatva a fővezérrel, hogy egy gyanús embert utólagos jóváhagyás reményében felakasztatott.

Az Ágai—Bemellay-féle történet egészen kivésett a köztudatból, a Normafa egyre szaporodó látogatói sohasem emlegették, de Szigeti József és Schodelné normanapi kirándulásai élenken élnek a Svábhegy régi lakóinak emlékezetében.

1866 nyarán fejedelmi vendégei voltak a Normafának. Erzsébet királyné akkor, a porosz háború napjaiban, odalenn lakott a tízéves Gizellával és a nyolcéves Rudolffal a Szép Juhászné mellett, a Budakeszi úton, a Zugliget Ferenchalma nevű részében, a Kochmeister-villában. Gyermkeivel együtt napnap után nagyokat sétált a felséges asszony. Csak a társalkodónő kísérte őket, szobaállottak a parasztyerekekkel s a főhercegisasszony és a kis trónörökös vidáman hancúroztak az erdőben. Egy ilyen sétán jutottak el a Normafához is. A királyi látogatásnak gyorsan híre ment, természetes, hogy a Normafa híre, népszerűsége még jobban megnőtt és a környéke nyaranta, különösen vasárnapokon, de leginkább pünkösöd hétfőjén, a svábhegyi búcsú napján muzikaszótól, énektől, játék zajától volt hangos. De rossz napok is jártak rája: jégeső verte, szél-

A villámsújtott csonka Normafa az 1910-es években

vész tépte lombját, ágait, ám vészben, viharban rendületlenül állott a terebélyes fa, míg nem a 90-es évek közepén villámcsapás hasította ketté a derekát. Az erdészeti hivatal ekkor összedrótoltatta, vaspáncsokkal megerősítette, cementtel betömte repedéseit, aztán egy másik vihar letörte a legnagyobb ágát, ennek a helyét agyaggal tapasztották be, szőlőt ültettek köréje, hogy a szerelmespárok ne tudjanak beléje több monogramot és törrel átőfött szívet vésní. Az ős életeréből új hajtások sarjadtak a régi törzsből, de lassan-lassan mégis erőt vett rajta a vénség. Korhadni kezdett, hosszú esztendőök óta már csak a csonkja volt meg, egy augusztusi éjje-

len, 1917-ben óriási orkán tombolt a Svábhegyen, reggelre a csonka törzset kidöntve találták a csöszök. Pár nap múlva aggódó gondossággal újra visszaültették a földbe, de csak úgy tengett-lengett azóta a korhadt csonk. A jó öreg Normafa voltaképpen már akkor elmúlt, jobbra és balra egy-egy lépésnyire tőle ott virultak már az utódai, az előrelátó kertész gondoskodott róla, hogy magva ne szakadjon. Nemrég műemléknek nyilvánította a főváros, elhatározták, hogy visszatételek reá a Sigray-féle emléktáblát, vagy annak díszesebb mását. Most ott fekszik egy kocsmandvaron. Magyar Elek